

СТОРИТЕЛІНГ ЯК ЗАСІБ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО СТВОРЕННЯ ПАТРІОТИЧНОГО МЕДІАКОНТЕНТУ ДЛЯ КОМУНІКАЦІЇ З ОДНОЛІТКАМИ У СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

Соснюк Олег Петрович

Кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної психології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Остапенко Ірина Віталіївна

кандидат психологічних наук,
завідувач лабораторії психології політичної поведінки молоді,
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України

Розвиток медіаграмотності та медіакомпетентності молоді є одним з пріоритетних напрямів роботи з молоддю в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Для цього є всі підстави. Як свідчать останні дослідження, лише 14% громадян України демонструють готовність критично сприймати інформацію, яка надходить через медіа та перевіряти її [1]. Тому, цілком закономірно, що основна увага дослідників та практиків зосереджується на розширенні інструментальних навичок протидії дезінформації та маніпулятивним впливам.

Однак не менш важливим завданням є розвиток готовності молоді до створення власного патріотичного медіаконтенту. Значною мірою це пов'язано з тим, що в останні роки молоді здебільше доводиться спілкуватись через соціальні медіа. І саме у соціальних медіа рівень дезінформації значно вищий порівняно з традиційними ЗМІ [2].

Також зауважимо, що у багатьох молодих людей значно розширилось коло спілкування за рахунок однолітків з інших країн. На жаль не всі з них є добре проінформованими щодо наслідків російського вторгнення в Україну. Саме тому, у спілкуванні з однолітками з інших країн молодим українцям часто доводиться займатися просвітницькою діяльністю, ознайомлювати іноземців з подіями в нашій країні та переконувати в необхідності її підтримки. Звичайні засоби та аргументи часто-густо виявляються недостатньо ефективними. Оволодіння мистецтвом сторітелінгу може істотно допомогти молоді у комунікації з однолітками в соціальних медіа.

Спираючись на власний досвід практичної роботи зі студентською молоддю, можемо зазначити, що використання даного методу дозволяє швидко зацікавити молодь, особливо, якщо використовувати вже існуючі кейси як приклад. Завдяки цьому у молоді виникає готовність їх наслідувати, розкриваючи власний творчий потенціал та задовольняючи природню потребу у самовираженні.

Інтерес, який виникає у молоді, варто підкріплювати відповідною

підготовкою. Для цього можуть бути вельми корисними україномовні посібники та англomовні методичні розробки [3;4;5;6]. Через ознайомлення з ними, молоді люди швидко оволодівають навичками та базовими техніками створення власних історій, навчаються виокремлювати цікаві теми для своєї цільової аудиторії, знайомляться з можливостями перетворення власних історій у креолізований медіаконтент (комікси, відеоролики) [7].

Найчастіше в основу таких історій молоддю кладеться досвід власних переживань, драматичні (а іноді й трагічні) події, учасниками яких їм довелося бути. Все це робить їх медіаконтент глибоко емоційно забарвленим і релевантним для однолітків з інших країн. Одночасно відбувається усвідомлення та переосмислення подій власного життя, розвиваються навички рольової децентрації [8].

Надалі у молоді з'являється нагода здійснити апробацію власного патріотичного медіаконтенту та пересвідчитись в ефективності такого способу комунікації за рахунок поширення через власні акаунти в соціальних медіа.

Наш досвід використання сторітелінгу в освітній практиці свідчить, про низку переваг даного методу. Адже його використання дозволяє допомогти молодим людям:

- усвідомити та відрефлексувати власний життєвий досвід в умовах війни;
- навчитись створювати власний медіаконтент патріотичної спрямованості;
- підвищувати рівень готовності до ефективної комунікації з однолітками в соціальних медіа;
- розкрити власний творчий потенціал та можливості для самовираження;
- оволодіти корисними навичками та онлайн інструментами, розвинути цифрову грамотність.

Звісно, можливості сторітелінгу не варто абсолютизувати та переоцінювати. По-справжньому дієвим у освітній практиці цей метод може бути тільки при використанні у комплексі з іншими методами, такими як розвиток критичного мислення, навичок факт-чекінгу та резистентності до маніпулятивних впливів [9;10;11]. З нашої точки зору, такий підхід у роботі з молоддю дозволяє сподіватись на досягнення синергетичного ефекту як з точки зору патріотичного виховання, так і в контексті розвитку її медіакомпетентності.

Перспективи подальших досліджень в цьому напрямі ми вбачаємо у розширенні практики застосування даного методу, який не тільки сприяє залученню молоді до створення власного патріотичного медіаконтенту, але й слугує інструментом «м'якої сили» для поширення об'єктивної інформації про події в Україні через систему неформальних горизонтальних зв'язків молоді в соціальних медіа. Завдяки цьому, може бути створена система підтримки зусиль державних органів та інших соціальних інститутів, спрямованих на підвищення ефективності інформаційно-психологічної боротьби у медіапросторі.

Список літератури

1. Індекс медіаграмотності українців: 2020-2022. *Аналітичний звіт дослідження здійсненого дослідницькою агенцією “New Image Marketing Group”, квітень 2023 року, ГО «Детектор медіа» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://detector.media/doc/images/news/58855/ua_report_medialiterasy_index-dm_20-21-22_final.pdf?fbclid=IwAR1f3RUwhFyVRTYsB5aAyQNb8EGCKrP93nG7rVeel_XU8gJ5S24EDmLda8 (дата звернення: 16.12.2023).*
2. Українські медіа, ставлення та довіра у 2022 р.. *Аналітичний звіт дослідження InMind на замовлення міжнародної організації Internews, що реалізує «Медійну програму в Україні» за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), 2022 рік – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://internews.in.ua/wp-content/uploads/2022/11/Ukrainiski-media-stavlennia-ta-dovira-2022.pdf?fbclid=IwAR3HW8VIA0k-9KvpxWnNG50MDFx7vVbqnX-xnTkwTseT7WzsxeHr4j67Gbs> (дата звернення: 16.12.2023).*
3. Лівін М. *Сторітелінг для очей вух і серця*. К.: Наш формат, 2019. 184 с.
4. Сторп В. *Наука сторітелінгу. Чому історії впливають на нас і як ними впливати на інших*. К.: Наш формат, 2022. 224 с.
5. From Idea to Manuscript: A Step-by-Step Guide to Writing Your Own Story. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.faqtoids.com/knowledge/idea-manuscript-step-step-guide-writing-story?utm_content=params%3Aad%3DdirN%26qo%3DserpIndex%26o%3D740006%26ag%3Dfw10&ueid=505F30F5-D96D-4EC8-AA8F-2D4ECC7EFAB1 (дата звернення: 16.12.2023).
6. Storytelling 101: A Step-by-Step Guide to Creating Memorable Stories. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.consumersearch.com/technology/storytelling-step-step-guide-creating-memorable-stories?utm_content=params%3Aad%3DdirN%26qo%3DserpIndex%26o%3D740007%26ag%3Dfw10&ueid=DCA5E736-1ECA-407F-943E-B0141E22AA5F (дата звернення: 16.12.2023).
7. Остапенко І. В. *Медіаконтент як засіб розвитку громадянської компетентності молоді : методичні рекомендації*. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. 36 с.
8. Соснюк О. П. Рольова децентрація як фактор трансформації професійних стереотипів. *Вісник Харківського університету. Серія: Психологія*. 2002. №550 (1). С.241–242.
9. Соснюк О. П., Остапенко І. В., Столярова Д. О. Факт-чекінг як інструмент розвитку критичного мислення користувачів соціальних медіа. *Український психологічний журнал*. 2021. №2 (16). С.125-140. doi: [https://doi.org/10.17721/upj.2021.2\(16\).8](https://doi.org/10.17721/upj.2021.2(16).8)

10. Соснюк О. П. Психологічні технології протидії використанню маніпуляційних технік *Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України*. 2008. Том 10. №6 (2). С.241–244.

11. Соснюк О. П. Психологічний тренінг як засіб профілактики використання маніпуляційних технік в мас-медіа. *Актуальні проблеми психології. Проблеми психології творчості та обдарованості. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України*. 2007. №12 (3). С.157–167.